

VI. SPRAWOZDANIE
DYREKCJI PRYWATNEGO GIMNAZJUM
IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO
W CZORTKOWIE
I
ZARZĄDU TOWARZYSTWA SZKOŁY ŚREDNIEJ
UTRZYMUJĄCEGO GIMNAZJUM
ZA ROK SZKOLNY 1917/18.

T R E Ś Ć:

1. Zakład w niewoli. Skreślił Dr. Ludwik Grzybowski.
2. Sprawozdanie Zarządu Towarzystwa szkoły średniej w Czortkowie.
3. Sprawozdanie Dyrekcji Zakładu.

NAKŁADEM ZARZĄDU TOW. SZKOŁY ŚREDNIEJ W CZORTKOWIE
Z Drukarni Jakubowskiego i Sp. we Lwowie.

1918.

Mr. Wm.

Spr 83

Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Czortkowie w niewoli.

(1914—1917).

Jednostka żyje w rodzinie, społeczeństwie, narodzie i państwie. Nie można odłączyć losów jednostki od środowiska, z którego wyrosła i które jej daje popęd życiowy. Związek więcej osób czyli stowarzyszenie odczuwa jeszcze bardziej wpływ tego wszystkiego, co się odbywa w jego otoczeniu czy to bliższem, czy dalszem. Dziwną ironię z uwagi na obecną światową wojnę zdają się zawierać słowa Wyspiańskiego: „Niech na całym świecie będzie wojna, byle nasza wieś spokojna“. Dusza wieszczka przewidziała, jak straszny niespokój wtargnie na ziemię Polski z chwilą wybuchu wojny światowej, jak zatrzęsą się pod jej wpływem posady całego gmachu narodowego. Nie można oderwać losów ani jednostki, ani żadnego towarzystwa od zdarzeń wojennych, które objęły od lipca 1914 r. w niebywałych dotychczas rozmiarach całą kulę ziemską.

Towarzystwo „Szkoły średniej“ w Czortkowie pozostaje też od chwili wybuchu wojny ustawicznie pod przeważnym wpływem zdarzeń wojennych, a przeznaczeniem tego szkicu jest przedstawić okres dziejów Towarzystwa w czasie, gdy miasto Czortków było zajęte razem z najbliższą okolicą przez wojska rosyjskie, oraz usiłowania, dążące po ustaniu niewoli do zagładzenia jej skutków.

Dziwna ironia losu i zbieg wypadków sprawiły, że w dniach 22, 23 i 24 lipca 1914 r. bawiła we Lwowie deputacya, złożona z Dr. Ludwika Grzybowskiego, prezesa Towarzystwa, Andrzeja Lorka, c. k. Radcy Dworu i członka Zarządu Tow. i Dr. Izaaka Moslera, burmistrza miasta Czortkowa, i że deputacya ta czytała z jednej strony projekt budżetu, mający być przedłożonym austr. Radzie państwa na rok budżetowy 1914/15, z drugiej strony „Ultimatum“ rządu austro-węgierskiego, wysłane do rządu serbskiego z powodu zabójstwa austriackiego następcy tronu w Serajewie na dniu 28 czerwca 1914 r. W projekcie budżetu widzieli członkowie deputacyę wstawioną sumę około 100.000 koron na upaństwowienie gimnazjum w Czort-

kowie od 1. września 1914 r., z „Ultimatum“ szedł groźny pomruk, który w morzu krwi i nieszczęścia miał zatopić całą Europę, co więcej cały świat cywilizowany.

Po „Ultimatum“ poszły zdarzenia ze zawrotną, przez nikogo nie wymarzoną szybkością. Z początkiem sierpnia 1914 r. przeprowadzono w Austro-Węgrzech ogólną mobilizację; z najbliższym sąsiadem Rosyą wybuchła wojna. Czortków przybrał wygląd zbrojnego obozu, a budynek gimnazjum czortkowskiego zabrano na cele wojskowe.

Dotychczasowy kierownik gimnazjum czortkowskiego wyjechał w głąb Austrii, z nauczycieli gimnazjum wstąpili w szeregi: Duda Stanisław, Bochniewicz Jan, Hecht Gedalie, Krzywonos Jan, Nowak Andrzej i Starczewski Augustyn; poszli również starsi uczniowie, bądźto do c. i k. armii, bądźto do Legionów polskich.

Dnia 22. sierpnia 1914 r. cofnęły się wojska austriackie z Czortkowa, który po krótkiej utarczce zajęły wojska rosyjskie. Za zwycięską na razie armią rosyjską podążył w niedługą czas rząd rosyjski ze swymi urzędnikami, żandarmami, ochraną i t. p.

Z dawnych nauczycieli gimnazjum pozostali w Czortkowie ks. Huniowski Aleksander, ks. Komórek Alwary, Lenczowski Antoni, Rauchwerk Baruch, Safin Bolesław i Szowa August. Wszyscy inni bawili poza linią bojową w Austrii. Również z Zarządu Towarzystwa pozostali w Czortkowie: prezas Tow. Dr. Ludwik Grzybowski, oraz pp. Lorek Andrzej, ks. Kapturkiewicz Metody, Dr. Kozower Izidor i Radziechowski Józef.

Prezas Tow. Dr. Ludwik Grzybowski, chcąc ratować wobec groźniej fali rusyfikacyjnej był polskiego zakładu postanowił otworzyć z własnej inicjatywy z dniem 15. września 1914 r. polskie gimnazjum przy pomocy pozostałych sił nauczycielskich oraz innych chętnych do pracy oświatowej osób, bawiących w Czortkowie.

Władze czynownicze rosyjskie zezwoliły zrazu na otwarcie gimnazjum, w którym rozpoczęła się dnia 15. września 1915 r. normalna nauka. Ilość uczniów w całym gimnazjum nie przekraczała liczby 60, lecz po dwóch dniach ogłosił rosyjski naczelnik powiatu Czortkowskiego rozkaz zamknięcia gimnazjum i zabraniający wszelkiej nauki. Równocześnie zamknięto także wszystkie szkoły ludowe. Po porozumieniu się z prezesem Tow. wyjechali do Tarnopola trzej nauczyciele gimnazjum, ażeby uzyskać u gubernatora w Tarnopolu cofnięcie zakazu nauki w gimnazjum. Usiłowania te pozostały bez skutku. Rząd carski nie dopuścił do nauki młodzieży, która została skazaną na zabiegi prywatne, a po większej części na dziczenie.

Ostatnie dni sierpnia i początek września 1915 r. przyniosły mieszkańcom Czortkowa i Galicyi wschodniej nadzieję uwolnienia z pod jarzma rosyjskiego. Zwycięskie wojska austriacko-węgierskie i niemieckie posuwały się od wczesnej wiosny 1915 r. ku Wschodowi, odebrały Przemyśl, Lwów i stanęły z końcem sierpnia 1915 r. nad Seretem. Bliską była nadzieja wyswobodzenia się od najazdu. Ludność Czortkowa odechnęła nawet na razie z powodu ucieczki z Czortkowa wszystkich cywilnych władz rosyjskich — z daleka, z wysokich brzegów Seretu, można było widzieć zastępy własnych wojsk.

Niestety, nad brzegami Seretu poniosła armia austro-węgierska klęskę i musiała się cofnąć nad Strypę, nad którą zajęto w okopach leże zimowe. Natomiast w październiku 1915 r. powróciły do Czortkowa władze rosyjskie, szerząc dalej ucisk ludności także na polu szkolnem, zabroniwszy wszelkiej, także domowej i prywatnej nauki.

W Dumie państwowej rosyjskiej poczęły się odzywać głosy krytyki i potępienia z powodu administracyi rosyjskiej w Galicyi. Rząd krwawego cara Rosyi począł się wstydić przed całym cywilizowanym światem rządów galicyjskich. Skutkiem tej zmiany kursu było przysłanie z Kijowa do Czortkowa urzędników rosyjskich, którym polecono zorganizować szkolnictwo ludowe i średnie w Czortkowie. Urzędnicy ci odbyli rzereg konferencyi, na które zapraszano także prezesa Towarzystwa „Szkoły średniej”. Objawy starania o oświatę szkolną w Galicyi należy uznać za obłudne, albowiem rząd carski, zniszczywszy wszystkie budynki szkolne i ich urządzenie, nie chciał przyjść z żadną pomocą, przy wyszukaniu miejsca do nauki, przy zdobyciu środków naukowych i opłaceniu nauczycieli. Władze okupacyjne nie chciały też ustąpić na potrzeby szkolne żadnego z licznych budynków szkolnych w Czortkowie. (Dwa gimnazya, c. k. Seminarjum nauczycielskie, szkoła wydziałowa żeńska i dwie szkoły ludowe męskie). Natomiast poczęto wywierać nacisk na Urząd miejski w Czortkowie, ażeby urządzić szkołę w budynku gminnym. Gminę zniewolono do odstąpienia jednej obszernej sali, w której pomieszczono całe szkolnictwo ludowe w Czortkowie. Wystarczy zaznaczyć, że do wybuchu wojny szkolnictwo to rozporządzało 31 salami naukowymi, oprócz innych pobocznych ubikacyi.

Co do nauki w gimnazjum to młodzież uczyła się prywatnie także przez rok szkolny 1915/16 i to w największej tajemnicy przed organami policyjnymi rosyjskimi. Na każdą godzinę nauki schodziła się młodzież gdzieindziej grupami, książki noszono w tajemnicy, a co pewien czas zmieniano też miejsce nauki.

Mieszkańcy Czortkowa przeżyli z powodu działań wojennych na wiosnę 1916 r. chwile gorzkich zawodów i rozczar-

rowań. Armia rosyjska pod wodzą generała Brusilowa, nie oglądając się na żadne straty, wyruszyła przeciwko wojskom austriacko-węgierskim, rozłożonym od 10 miesięcy nad Strypą i przełamała mimo bohaterskiego oporu front wojsk austro-węgierskich, zajęła Buczacz, posunęła się w zwycięskim pochodzie dalej na Zachód, załała niemal całą Bukowinę, zdobyła Kołomyję i Stanisławów i oparła się dopiero na okopach Halicza.

To posuwanie się wojsk rosyjskich w głąb Austrii przejmowało zgrozą umysły rodziców i młodzieży szkolnej, która już od dwóch lat pozostawała bez nauki i której groziły dal- szem zaniedbaniem i dziczeniem postępy oręża rosyjskiego.

Z jaką dobrą wolą przystępował natomiast rząd rosyjski do sprawy szkolnictwa średniego w Galicyi, to najlepiej ilu- strują warunki, pod jakimi przerzekł generalny gubernator Galicyi hr. Bobrińskiej udzielić zezwolenia na otwarcie zakła- dów naukowych średnich w Galicyi. Warunki te były:

1. obowiązkowa nauka języka rosyjskiego;
2. zakaz nauki języka niemieckiego;
3. obowiązek wprowadzenia uzdolnionych nauczycieli ję- zyka polskiego, rosyjskiego i historii wedle przepisów rosyj- skich.

Takie potworne zadania zabiły oczywiście wszelką mo- żność nauki, a sprzeciwiały się one nie tylko ideałom naszego społeczeństwa, ale także prawom międzynarodowym, które zabraniają tak daleko sięgających zmian w urządzeniu ziem zajętych chwilowo w czasie wojny.

Z początkiem roku szkolnego 1916/17 przeprowadzały po- licyjne organa rosyjskie w Czortkowie nagonkę przeciwko wszelkiej prywatnej nauce szkolnej, pragnąc przezto doprowa- dzić do powstania gimnazjum w Czortkowie na modłę rosyj- ską. Czynownicy carscy przyznawali otwarcie, że rozechodzi im się o sąd świata i historii. Ostatecznie wywarło nacisk na Urząd gminny w Czortkowie i zniewolono go do urządzenia gimnazjum w jednej sali su teren budynku sądowego. Utwor- zono tam prywatny kurs I klasy gimnazjalnej pod kierowni- ctwem dwóch akademików. W kursie tym brało udział kilku- nastu uczniów. Na nim skończyła się akcja rządu rosyjskiego w sprawach szkolnych w Czortkowie!

Rychlej, nim się świat tego spodziewał, spełnił się sąd dzie- jów nad największym ciemnocą w Europie, nad rządem carskim. W pierwszej połowie marca 1917 r. wybuchła w Petersburgu rewolucja przeciwko carowi Mikołajowi II. Na jej czele staje komitet „Dumy państwowej“ oraz t. zw. „Komitet Rad robo- tniczych i żołnierskich“.

Ten przewrót w państwie rosyjskim oddziałal także i na stosunki w ziemiach zajętych w czasie wojny przez armię ro-

syjską. Uderzyła oczywiście fala rewolucyi i o Czortków. Po długiej niewoli widzieli mieszkańcy Czortkowa manifestacyjne pochody i rewolucyjne zebrania, niemal przez cały dzień rozlegały się dźwięki „Marsylianki“ a wojska rosyjskie poczęły wypędzać i więzić carskich, znienawidzonych czynowników.

W miejsce naczelnika powiatu zaprowadzili organa rewolucyjne „komisarza powiatowego“, który pełnił czynności administracyjne w powiecie przy pomocy t. zw. „Komitetu wykonawczego-żołnierskiego“. Ten ostatni „Komitet“ ogłosił mieszkańcom Czortkowa całkowitą wolność w dziedzinie politycznej, szkolnej i t. d.

Poczęto więc tworzyć najrozmaitsze stowarzyszenia, urządzano bez przeszkód zgromadzenia, a dnia 3. maja 1917 r. urządziła ludność polska w Czortkowie obchód rocznicy „Konstytucyi majowej“, w którym brała udział rosyjska muzyka wojskowa i na który zwolniono w drodze urzędowej wszystkich oficerów — Polaków.

Wobec hasła nieograniczonej wolności i swobody stowarzyszeń, przywrócono także i życie Towarzystwa „Szkoły średniej“ w Czortkowie. Starania te pozostawały wszelako w ścisłym związku z działaniami wojennymi.

Wszystkie budynki szkolne w Czortkowie, a w szczególności także i budynek polskiego gimnazjum, były zajęte przez wojska rosyjskie: mimo starań ze strony prezesa Tow.: „Szkoły średniej“ nie udało się uzyskać u rewolucyjnej Rosyi miejsca dla gimnazjum. Prezes Towarzystwa odbywał liczne i długie konferencye z reprezentantami „Komitetu wykonawczego“ w Czortkowie, wskazując na okoliczność, że nauki na ulicy odbywać nie można i że hasło „swobody w nauczaniu“ nie da się pogodzić z faktem zajęcia wszystkich budynków szkolnych przez wojsko. Na to przedstawienie prezesa poruszali przedstawiciele „Komitetu wykonawczego“ ramionami i wołali: „Wojna, wojna!“ I rzeczywiście dopiero dalszy rozwój działań wojennych rozstrzygnął także o życiu polskiego gimnazjum w Czortkowie.

W połowie lipca 1917 r. następuje przełamanie frontu rosyjskiego w pobliżu Tarnopola, a armia rosyjska na linii od Jeziernej aż po Bukowinę cofa się ku Wschodowi. W czasie od 21. do 25. lipca 1917 r. byli mieszkańcy Czortkowa świadkami niebywałego w dziejach odwrotu wojsk rosyjskich. Niedający się przeliczyć szereg wozów, samochodów, armat, i t. d. zapelniał wszystkie drogi. Wojsko uciekało bezładnie polami. Była to istna wędrówka narodów, w czasie której miliony wojska posunęły się z Zachodu na Wschód, a miliardowe straty w mieniu dotknęły uciekających i ziemi, na której odbywały się ruchy wojsk. Oczywiście opuściły Czortków wszystkie szpitale i poraz pierwszy były wolne od kwaterunku wszyst-

kie budynki szkolne, a między nimi i budynek, mieszczący gimnazjum.

W nocy z dnia 25. na 26. lipca 1917 r. wysadzały tylne straże wojsk rosyjskich w okolicy Czortkowa wszystkie mosty kolejowe z kamienia i żelaza, i paliły mosty drewniane, ponad Czortkowem unosiła się łuna pożarów składów wojskowych rosyjskich, ludność czortkowska przeszła liczne rozboje ze strony wojsk kozackich i czerkieskich. Przed południem dnia 26. lipca 1917 r. słyszeć można było z Czortkowa dokładnie ostatnią bitwę, którą stoczyły wojska rosyjskie z nacierającą armią austriacko-węgierską i niemiecką, około południa przebiegały luźne oddziały wojsk rosyjskich, cofających się na Wschód, a po południu około godziny 3-ciej pojawiają się w Czortkowie patrole wojsk niemieckich. Pierwsi wkraczają t. zw. „Husarzy śmierci” (Die schwarzen Husaren), za nimi artylerya i piechota austriacka. Czortków został uwolniony od najazdu rosyjskiego.

Dzień 26. lipca 1917 r. ma dla miasta Czortkowa pierwszorzędne znaczenie. Dzień ten jest także doniosłym dla Towarzystwa „Szkoły średniej” i dla polskiego gimnazjum w Czortkowie. Dzień ten oznacza rzeczywście zmartwychobu tych instytucyi. Trzyletni okres panowania rosyjskiego nie potrafił obalić wielkiej dla polskiego Czortkowa sprawy oświatowej, która pod przychylnym rządem państwowym miała w krótkim czasie znów odżyć.

Panowanie rosyjskie zaciężyło w sposób aż nadto dotkliwy nad naszą placówką oświatową, jak to wskazuje następujące zestawienie.

I. Z członków Zarządu Towarzystwa „Szkoły średniej” był prezes Tow. Dr. Ludwik Grzybowski niewinnie uwięziony i podległ dwa razy rewizyi, członków Zarządu Drów Seweryna Kimelmana i Izidora Kozowera wywieziono w głąb Rosyi, skąd dopiero po dłuższym czasie powrócili; również inni członkowie pozostali w Czortkowie byli wystawieni na niejedną dokuczliwość ze strony najeźdźcy.

II. Z grona nauczycielskiego dawnego gimnazjum Towarzystwa pozostali w Czortkowie katecheci: ks. Aleksander Huniowski i ks. Alwary Komórek; z nauczycieli: Włodzimierz Kipryan, Antoni Lenczowski, Boruch Rauchwerk, Bolesław Saffin i August Szowa. Kierownik zakładu Stanisław Basiński wyjechał z wybuchem wojny z Czortkowa i pełnił w czasie wojny obowiązki kierownika prywatnych polskich kursów gimnazjalnych we Wiedniu, utworzonych dla licznie bawiących tamże uchodźców polskich, był przez pewien czas referentem c. k. Rady szkolnej kraj. urzędującej w czasie wojny w Białej, a wreszcie z końcem roku szkolnego 1916/17 został dyrektorem c. k. gimnazjum w Sanoku.

Nauczyciele: Jan Bochniewicz, Stanisław Duda, Gedalie Hecht, Jan Krzywonos, Andrzej Nowak, Augustyn Starczewski i Józef Zięborak bawili wszyscy z dniem oswobodzenia Czortkowa od inwazyi nieprzyjacielskiej bądźto na wojnie, bądź w służbie wojskowej, bądź w niewoli nieprzyjacielskiej.

Wreszcie nauczyciele: Stanisław Jaremko, Dr. Szymon Taub i Henryk Żurawski objęli posady w innych zakładach. Tosamo stało się z bawiącymi w czasie wojny nauczycielami, którzy zostali po oswobodzeniu Czortkowa od najazdu rosyjskiego przez c. k. Radę szkolną krajową poprzenieszeni do zakładów rządowych w Gródku Jag., Mielcu, Sokalu i Tarnopolu.

III. Rozbiegła się po szerokim świecie również liczna drużyna uczniów gimnazjum Towarzystwa. Niektórzy z nich wstąpili do innych zakładów naukowych, które nawet w czasie wojny pokończyli, starsi wstąpili w szeregi wojskowe, walcząc na rozmaitych frontach, przelewając swą młodą krew, bądźto w austriacko-węgierskiej armii, bądź w Legionach polskich.

IV. Budynek gimnazjum Towarzystwa, najęty od „Kółka rolniczego” w Czortkowie został poważnie zniszczonym. W budynku tym powybijały wojska rosyjskie niemal wszystkie okna, oraz usunęły ramy wewnętrznych okien. Wojska pozabierały ze sal piece żelazne t. zn. „meteory”, uszkodzono w wielu miejscach podłogi, porysowano i zabrudzono ściany. Następnie zniknęło całe ogrodzenie budynku, podwórza i ogródka Towarzystwa.

V. Gabinety gimnazjum Towarzystwa, a mianowicie: fizykałny i przyrodniczy uległy niemal zupełnemu zniszczeniu ze strony wojsk rosyjskich, które znęcały się niejednokrotnie nad okazami naukowymi, usiłując niejako zaprotestować przeciwko potrzebie oświaty. Uratowano natomiast w przeważnej mierze bogaty zbiór map gimnazjum Towarzystwa, co uzasadnić można łatwością przeniesienia poszczególnych map. Udało się również uratować część ściennych tablic i obrazów. Natomiast bogate biblioteki zakładu Towarzystwa, mianowicie: biblioteka nauczycielska i dla uczniów, oraz wypożyczalnia książek naukowych dla biednej młodzieży zostały niemal doszczętnie rozgrabione i rozniesione.

VI. Inwentarz gimnazjum Towarzystwa: ławki, stoły, szafy, stołki, wieszadła, wogóle wszystkie przedmioty z drzewa zużyły wojska rosyjskie w zupełności na opał w piecu i kuchni. Inne przedmioty urządzenia gimnazjum, a zwłaszcza przybory do nauki zręczności, rzeźby i popiersia, dywany rozgrabiono całkiem. Częściową winę tych strat należy przypisać tym osobom które wbrew obowiązкови o urządzenie gimnazjum za mało się troszczyły. Chociaż lwią część odpowiedzialności muszą ponosić rosyjskie wojska, okazujące obojętność dla dzieł i spraw oświaty. Uratowanie w części majątku To-

warzystwa należy przypisać dobrej woli jednostek, które przenosiły przy pomocy byłych uczniów gimnazjum zbiory gimnazjalne z budynku do prywatnych mieszkań.

Po uwolnieniu Czortkowa od najazdu rosyjskiego podjął prezes Towarzystwa „Szkoły średniej“ w Czortkowie natychmiast starania celem powołania do życia polskiego gimnazjum w Czortkowie. W tym celu zwrócił się przede wszystkim prezes Towarzystwa do Rady szkolnej krajowej o wysłanie Komisji egzaminacyjnej do Czortkowa, która by przeprowadziła egzamina z dawnymi uczniami gimnazjum czortkowskiego z 3-letniego okresu rządów rosyjskich, jakoteż egzamin dojrzałości z tymi uczniami. Osobno domagał się prezes Towarzystwa od Rady szkolnej krajowej pomocy przy uruchomieniu Zakładu, a to: przez zamianowanie dla gimnazjum czortkowskiego nauczycieli i przez udzielenie Towarzystwu zasiłku pieniężnego. Gdy ze strony Rady szkolnej krajowej zwlekano z odpowiedzią na żądania prezesa, przeto po naradzie z bawiącymi w Czortkowie członkami Zarządu wyjechał prezes Towarzystwa dnia 21. września 1917 r. wraz z członkiem Zarządu Andrzejem Lorkiem do Wiednia. Tutaj zgłosiła się deputacya Towarzystwa przede wszystkim w Kole Polskiem, a przybrawszy do pomocy posła do Rady Państwa i Członka honorowego Towarzystwa Jerzego hr. Baworowskiego, przedstawiła się Ministrowi Oświaty Drowi Cwiklińskiemu i Ministrowi dla Galicyi Dr. Twardowskiemu, żądając od nich wybitnej pomocy dla gimnazjum czortkowskiego. Deputacya bawiła od 24. do 27. września 1917 r. we Wiedniu i uzyskała wiele przychylnych obietnic w sprawie polskiego gimnazjum w Czortkowie, przypominając w każdym razie nasz zakład miarodajnym czynnikiem.

W rzeczy samej ustanowił Minister Wyznań i Oświaty na skutek starań Towarzystwa osobną i wyjątkową komisję egzaminacyjną, która w październiku 1918 r. zjechała do Czortkowa z upoważnieniem przeprowadzenia egzaminów prywatnych dla klas gimnazjalnych od I. do VII. jakoteż egzamin dojrzałości.

Na czoło tej komisji powołała c. k. Rada szkolna krajowa byłego kierownika gimnazjum czortkowskiego Stanisława Basińskiego. W skład tej komisji wchodził: katecheci: ks. Alwary Komórek, ks. Aleksander Huniowski, nauczyciele: Włodzimierz Kipryan, Boruch Rauchwerk, Bolesław Saflin, Dymitr Pihut, prof. c. k. Seminarjum nauczycielskiego w Czortkowie, Dawid Sommerstein, były naucz. pryw. gimn. Husiatynie i Wilhelm Stopowy, prof. c. k. gimnazjum w Stanisławowie. Przed komisją zgłosiło się do egzaminów z różnych klas prze-

szło 200 uczniów, zaś z 24 kandydatami przeprowadziła komisya egzamin dojrzałości.

Jeśli powyższa komisya egzaminacyjna spełniła w granicach możliwości zadanie uleczenia ran szkolnictwa średniego w Czortkowie z czasów rządów rosyjskich, to chwiliowo zabieg o otwarcie gimnazjum doznały zawodu. Oto c. k. Rada szkolna kraj. udzieliła posad w zakładach rządowych wszystkim nauczycielom pryw. Gimnazjum w Czortkowie, którzy pozostali jeszcze w Czortkowie. Ponadto zajęły oddziały c. i k. austro-węgierskiej armii cały budynek szkolny gimnazjum na swe wyłączne cele. Tak więc we wrześniu i październiku 1917 r. nie miało Towarzystwo „Szkoły średniej“ w Czortkowie ani miejsca na gimnazjum ani też żadnej siły nauczycielskiej. Prezes Towarzystwa nie ustąpił. Z jednej strony wywiera nacisk na władze wojskowe, ażeby oddały przynajmniej część budynku na cel szkolny. Starania te odniosły pomysłny wynik. Władze wojskowe zgodziły się na opróżnienie 8 sal. Nie mając na razie sił ściśle ukwalifikowanych wyszukał prezes Towarzystwa w społeczeństwie czortkowskiem poważne jednostki, uzdolnione na podstawie swych studyów do nauczania w gimnazjum i stworzył z nich grono nauczycielskie dla gimnazjum Towarzystwa. Ten zespół rozpoczął pod kierownictwem ks. Alwargiego Komórka dnia 26. listopada 1917 r. naukę w 6-ciu klasach, do których przyłączyła się w krótkie i klasa VII:

Chwytając chwilę bieżącą, która zwłaszcza u młodzieży nie stoi, nie zaniedbał prezes Towarzystwa wywierać dalszego nacisku na c. k. Radę szkolną krajową o udzielenie zakładowi sił nauczycielskich. Dzięki tym staraniom, a także opiece Koła Polskiego, wysłała c. k. Rada szkolna kraj. do Czortkowa siły nauczycielskie — z nich pierwszego Stanisława Matuszewskiego c. k. prof. gimn. w Wadowicach — za nim przybywają prof. Kazimierz Modyczko i zast. naucz. Marcin Wołowicz. Dnia 9. grudnia 1917 r. obejmuje prof. Stanisław Matuszewski kierownictwo pryw. polskiego gimnazjum w Czortkowie i dzień ten należy uważać jako chwilę już niewątpliwego zmartwychwstania dzieła, którego nie obaliła burza wojenna.

Dzieło to stoi przed naszymi oczyma dzięki nieprzepartemu dążeniu społeczeństwa do oświaty. Długotrwała wojna światowa XX. wieku zaprzeczyła nawet starożytnemu przysłowiu: „Inter arma silent musae“. Dusza ludzka potrzebuje pokarmu także i w czasie największych zmagani orężnych. Młodzież, przyszłość narodów, tracących miliony swych synów na polach walki, nie może czekać końca wojny. Państwa i narody ratują się więc przed śmiercią fizyczną i duchową, gdy za szeregami prowadzą oracza i nauczyciela.

Czortków, w czerwcu 1918 r.

Dr. Ludwik Grzybowski.

Wspomnienie pośmiertne.

Dnia 10. lipca 1916. r. zmarł w Wygnance obok Czortkowa

ś. p.

Antoni Lenczowski

nauczyciel gimnazjum im. Jul. Słowackiego w Czortkowie.

Zmarły pełnił przez lat pięć aż do wybuchu wojny światowej obowiązki nauczycielskie w naszym zakładzie. Był nauczycielem historii. Jego piękne, wygłaszane z nadzwyczajną swadą, a owiane miłością Ojczyzny wykłady zdobyły mu powszechną miłość młodzieży, która z dumą zwała go swym nauczycielem, mistrzem. Odznaczała go zarazem łagodność w obęjściu, tak, że był serdecznym członkiem grona nauczycielskiego. Zgon historyka w czasie strasznej burzy wojennej zawiera w sobie coś wyjątkowo tragicznego. Smutnym też był zgon historyka-Polaka, któremu nie pozwolił los doczekać tak gorącego przez niego upragnionego powstania z grobu Ojczyzny.

Oby cienie Jego mogły wyciągnąć z zaświata błogosławiącą dłoń ku Zmartwychwstającej Polsce!

Resztki młodzieży gimnazjalnej zanosły dnia 12 czerwca 1916 r. na swych barkach zwłoki ukochanego nauczyciela na miejsce wiecznego spoczynku. Prezes Towarzystwa Dr. Ludwik Grzybowski uczcił pamięć Zmarłego u wrót Jego mieszkania, zaś nad grobem przemówił prof. ks. Alwary Komórek.

Karta z „Księgi pamiątkowej” polskiego gimnazjum im. J. Słowackiego w Czortkowie, rozpoczynająca ustęp dziejów gimnazjum po uwolnieniu Czortkowa od najazdu rosyjskiego.

Wykonał Gedalie Hecht, nauczyciel gimn. w Czortkowie.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Towarzystwa „Szkoły średniej” w Czortkowie w roku szkolnym 1917/18.

Wskutek zdarzeń wojennych bawiło w Czortkowie tak mało członków Zarządu, że nie można było początkowo zwołać posiedzenia, celem powzięcia ważnych uchwał wedle obowiązującego statutu. Wobec tego prezes Towarzystwa naradzał się tylko z poszczególnymi członkami Zarządu, bawiącymi w Czortkowie w sprawach połączonych z uruchomieniem gimnazjum, ażeby nie utracić roku szkolnego.

Wreszcie ściągają powoli do Czortkowa dawni członkowie Zarządu, tak, że dnia 22. grudnia 1917 r. było możliwem zwołanie pierwszego posiedzenia Zarządu Tow., który zebrał się w chwili, gdy już w gimnazjum Tow. odbywała się normalna nauka.

Wobec stałego przeniesienia z Czortkowa dotychczasowych członków Zarządu pp. Maryana Gulewicza i Józefa Kubea powołał Zarząd w swój skład pp. Leopolda Binduchowskiego i Maryana Ostrowskiego, a to na czas aż do najbliższego Walnego Zgromadzenia członków Towarzystwa. Niestety stosunki wojenne i wyczerpanie sił licznymi, niecierpiącymi zwłoki sprawami bieżącymi nie pozwoliły na zwołanie w roku administracyjnym 1917/18 Walnego zgromadzenia członków, których zresztą przeważna część bawiła poza Czortkowem. Nie rozporządzano też wprost w porze zimowej salą potrzebną na zgromadzenie.

Zarząd Towarzystwa odbył od chwili zjazdu swych członków 6 posiedzeń: 20. grudnia 1917 r., zaś w roku 1918: 24. stycznia, 18. lutego, 12. marca, 14. kwietnia i 5. czerwca. Na posiedzeniach tych, trwających zwyczajnie bardzo długo, omawiano wyczerpująco wszystkie sprawy Towarzystwa, a w szczególności polskiego gimnazjum w Czortkowie.

Zarząd Towarzystwa ukonstytuował się poruczając obowiązki sekretarza Dr. Sewerynowi Kimelmanowi, wiceprezesa ks. Metodemu Kapturkiewiczowi, skarbnika p. Maryanowi

Ostrowskiemu, a wreszcie obowiązki gospodarza p. Leopoldowi Binduchowskiemu.

Zarząd Towarzystwa zamianował dyrektorem gimnazjum Tow. pana Stanisława Matuszewskiego, zaś nauczycielami gimn. Tow. pp. Józefa Banacha, Franciszka Guewę, Erazma Gulewicz, Jakóba Hammera, Gedaliego Hechta, ks. Alwarego Komórka, Marka Kuźminę, Kazimierza Modyczkę, Dymitra Pihuta, ks. Józefa Scisłowskiego, Stefana Smaczyłę, Dawida Sommersteina i Marcina Wołowca. Z nauczycieli tych ustąpili w ciągu roku szkolnego bądźto ze względów zdrowotnych, bądźto z powodu przeniesienia z Czortkowa: ks. Józef Scisłowski, Dymitr Pihut, Erazm Gulewicz i Stefan Smaczyło: reszta pełniła swe obowiązki aż do końca roku szkolnego. Te liczne ustąpienia sił nauczycielskich dowodzą, z jakimi trudnościami było połączone prowadzenie gimnazjum. Mimo tego wspomina Zarząd Tow. z dumą o tem, że wobec przepelnienia klasy pierwszej był w stanie podzielić ją od drugiego półroczna na 2 oddziały, ażeby temsamem umożliwić najlepszą naukę młodzieży rozpoczynającej gimnazjum. Natomiast musiano wobec stosunków wojennych połączyć chłopców i dziewczęta we wspólnę naukę.

Zarząd gimnazjum Towarzystwa wdrożył po rozpoczęciu urzędowania natychmiast kroki, zmierzające do uzyskania prawa publiczności dla gimnazjum oraz subwencji, jakoteż i jego upaństwowienia.

W pierwszej połowie kwietnia 1918 r. przybył do Czortkowa c. k. Inspektor krajowy szkolny dla gimnazjów W Pan Radea Michał Siwak i przeprowadził szczegółową lustrację Zakładu Towarzystwa, przyczem wziął również udział w posiedzeniu Zarządu Tow. z dnia 14. kwietnia 1918 r. Wyniki lustracji były bardzo pomyślne, delegat c. k. Rady szk. krajowej stwierdził całkiem zadowolniający stan naukowy młodzieży: realizacją też jego opinii było udzielenie gimnazjum Tow. prawa publiczności na rok szkolny 1917/18 dla klas od I. do VII. włącznie.

Stosunki materialne Towarzystwa przedstawiały się z początkiem roku urzędowego bardzo smutno. Wojsko oddało pomieszczenie dla zakładu (8 sal) w stanie zupełnie zniszczonym. Przrzeczono wprawdzie ze strony wojska pomoc przy odnowieniu tych sal, ale skończyło się na przrzeczeniach. Gdy właściciel budynku (Kółko rolnicze w Czortkowie) również nie przystępował do żadnych robót, przeto Zarząd Towarzystwa był zmuszony sam przeprowadzić, na razie własnym kosztem, gruntowną naprawę 8 sal naukowych, ażeby temsamem uzyskać jak najrychlej pomieszczenie dla Zakładu. Przy tych pracach poniósł najwięcej trudów i zabiegów gospodarz Tow. p.

Leopold Binduchowski, któremu też z tego tytułu słuszną wdzięczność się należy.

Wobec spalenia przez wojska nieprzyjacielskie wszystkich ławek, stołów, tablic i innych sprzętów szkolnych wypożyczono na rok szk. 1917/18 przeważną część urządzenia gimn. od innych zakładów naukowych w Czortkowie, które ich na razie nie potrzebowały. Ta sąsiedzka pomoc zasługuje również na wielką wdzięczność, gdyż bez niej w roku ubiegłym gimnazjum otworzyćby nie można. Zupełny brak materiałów drzewnych wykluczał bowiem nabycie sprzętów szkolnych, chociażby za najwyższą cenę.

Zarząd Towarzystwa podjął wreszcie najpilniejsze starania w kierunku zaopatrzenia zakładu w opał na zimę, a dzięki tym staraniom nie obchodziło gimnazjum Tow. t. zw. feryi opałowych, które pojawiły się na horyzoncie naszego szkolnictwa wobec długotrwałej wojny światowej.

Czesne uczniów gimnazjum wynosiło po 25 koron mies. a w najwyższej klasie po 50 koron z uwagi na nieznaczną ilość uczniów. Opłaty te były bardzo niskie w porównaniu z powszechnem podniesieniem się cen i w zestawieniu w czesnem, które pobierają inne prywatne zakłady naukowe.

Wynagrodzenie grona nauczycielskiego podniesiono w stosunku do płac przedwojennych znacznie. Wynagrodzenie to wynosiło od jednej tygodniowej godziny miesięcznie dla nauczycieli. posiadających pełną kwalifikację nauczycielską przy gimnazyach 20 koron, zaś dla innych nauczycieli po 15 kor. Dyrektor otrzymał 4000 koron rocznej płacy za kierownictwo i mieszkanie z opalem.

Wszystkim powyższym obowiązkom był w stanie Zarząd uczynić zadość tylko dzięki przeczornej oszczędności w latach ubiegłych i niedopuszczeniu do rozdrapania funduszy Towarzystwa. Natomiast ubogiej, a pilnej, młodzieży gimnazyalnej przychodził Zarząd Towarzystwa z pomocą, uwalniając wielu uczniów bądźto w całości, bądź w części od opłaty szkolnej.

Wobec wybitnych zasług poniesionych przez dyrektora zakładu, który pracował z poświęceniem nad wprowadzeniem nauki na normalne tory, jakoteż wobec wybitnej pilności i staranności przeważnej części członków grona uchwalili Zarząd Towarzystwa renumerać dla kierownika i nauczycieli.

Za ubiegły rok administracyjny przyznał Wysoki c. k. Rząd Towarzystwu subwencję w kwocie 40.000 koron, którą wszelako należy uznać za zupełnie nie wystarczającą wobec całkowitego zniszczenia wszystkich urządzeń gimnazjalnych i kosztów, połączonych z ich odnowieniem.

Reskryplem c. k. Min. Wyznań i Oświaty z dnia 28. listopada 1917 l. 37522 wdrożono ponownie dochodzenia mające na celu upaństwowienie prywatnego gimnazjum imienia Ju-

liusza Słowackiego w Czortkowie, prowadzonego przez Towarzystwo. Zarząd Tow. udzielił władzom rządowym na odnośny reskrypt odpowiedzi i wyjaśnień. Niestety, sprawa upaństwowienia nie postąpiła naprzód. Jakkolwiek jeszcze w październiku 1917 r. zawarł rząd Dr. Seidlera z Kołem Polskiem prawnie wiążącą umowę, w której zobowiązał się do upaństwowienia pomiędzy innemi polskiego gimnazjum w Czortkowie, jakkolwiek później członkowie Rządu jeszcze niejednokrotnie przyrzekali upaństwowienie, to przecież sprawa znajduje się ustawicznie na martwym punkcie. Przyczyną tego zwlekania stosunki wojenne i polityczne, a ponadto wyjątkowo ciężka dola naszego Narodu w chwili obecnej.

Zarząd Towarzystwa oprócz spraw bieżących a ściśle do Towarzystwa się odnoszących, nie mógł też oderwać się od innych wypadków na szerokiej widowni dziejowej. Na posiedzeniu dnia 18. lutego 1918 r. uchwalono uroczysty protest przeciwko postanowieniom traktatu pokojowego w Brześciu Litewskim z dnia 9. lutego br., który przesłano na ręce Koła Polskiego i Ministerstwa spraw zagranicznych.

Na posiedzeniu z dnia 28. stycznia 1918 r. powitano uroczystie powracającego ze służby wojennej i ozdobionego medalem za waleczność nauczyciela Towarzystwa od jego powstania p. Gedaliego Hechta. Był on zawsze sumiennym nauczycielem, a oprócz tego jako wysoce uzdolniony artysta-kaligraf, wykonawcą „Księgi pamiątkowej“ gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Czortkowie, która wyratowana z najazdu nieprzyjacielskiego stanowi drogocenną pamiątkę naszego zdołnictwa.

Stosownie do przepisów statutu prowadzono w zakładzie naukę języka ruskiego na wzór lat poprzednich: niestety w maju 1918 r. z powodu braku sił nauczycielskich zaprzestano nauki. Usiłowano również wprowadzić naukę języka francuskiego. I tutaj nie odpowiedziało wykonanie zamiarom dla braku nauczyciela. Zarząd starał się wreszcie o ćwiczenia młodzieży w gimnastyce, śpiewie i muzyce, które udało się zorganizować ku końcowi roku szkolnego pod kierownictwem dyrektora i dwóch nauczycieli zakładu.

Przez cały czas swego urzędowania czuwał Zarząd nad stanem naukowym zakładu, przyjmował sprawozdania od dyrektora zakładu, a rozprawy na posiedzeniach Zarządu Towarzystwa tworzyły tak pożądaną pod względem pedagogicznym łącznik pomiędzy szkołą i społeczeństwem.

Dnia 7. czerwca 1918 r. bawił w Czortkowie poseł do Rady Państwa z ziemi Czortkowskiej Jerzy hr. Baworowski, któremu przedstawiło się prezydium Towarzystwa, wręczyło mu dyplom na członka honorowego Tow., pochodzący jeszcze z czasów przedwojennych i poleciło dalszej opiece losy pol-

skiego gimnazjum w Czortkowie. Na zebraniu wyborców odbytem tegoż dnia zabrał głos prezes Towarzystwa, podnosząc pomiędzy innymi żądania miasta Czortkowa potrzebę rychłego upaństwowienia naszego zakładu. Dzięki zabiegom p. Jęrzego hr. Baworowskiego uzyskał zakład w r. 1918 subwencję, a za jego trudy dla Towarzystwa wyrażamy mu serdeczną podziękę.

Dnia 16. czerwca 1918 r. urządzono uroczyste zamknięcie roku szkolnego w sali „Sokoła”. Po nabożeństwie i odśpiewaniu „Te Deum” zebrali się rodzice, młodzież, nauczyciele i członkowie Zarządu w sali „Sokoła”. Uroczystość rozpoczął prezes Towarzystwa, wskazując na prace połączone z odnowieniem zakładu, oraz życząc nauczycielom i młodzieży wypoczynku wakacyjnego. Nastąpiły później inne przemówienia, deklamacye i śpiewy.

Jak szczęśliwą rękę miał Zarząd, któremu udało się uruchomić nasz zakład w roku szkolnym 1917/18, tego najlepszym dowodem jest okoliczność, że z licznych prywatnych gimnazjów polskich, które istniały przed wybuchem wojny na obszarze wschodniej Galicji, zajętym przez 3 lata przez wojska rosyjskie, tylko jedno gimnazjum w Czortkowie prawie bezpośrednio po ustąpieniu nieprzyjaciela rozpoczęło swą działalność.

W najbliższym roku czekają nas wielkie prace bo zniszczenia zakładu dotychczas nie usunięto. Ale patrzymy z otuchą w przyszłość zachęceni miłością dla młodzieży i idąc z nią razem pod hasłem: „Per aspera ad astra”.

W Czortkowie, dnia 16. czerwca 1918 r.

Za Zarząd:

Dr. Seweryn Kimelman,
sekretarz.

Dr. Ludwik Grzybowski,
prezes.

S k ł a d Z a r z ą d u

Towarzystwa „Szkoły średniej“ w Czortkowie
w roku szkolnym 1917 18.

Prezes : *Dr. Ladwik Grzybowski*, adwokat krajowy.

Zast. prezesa : *ks. Melody Kapturkiewicz*, przeor OO Dominikanów.

Sekretarz : *Dr. Seweryn Kimelman*, adwokat krajowy.

Skarbnik : *Maryan Ostrowski*, c. k. prokurator państwa.

Gospodarz : *Leopold Binduchowski*, c. k. starszy komisarz Straży skarbowej.

CZŁONKOWIE ZARZĄDU :

Dr. Józef Blaustein, lekarz kolejowy i sądowy.

Inż. Bernard Fischler, Radca c. k. kolei państwowych.

Dr. Izidor Kozower, adwokat krajowy.

Andrzej Lorek, Radca Dworu i c. k. prezydent Sądu obwodowego.

Dr. Izak Mosler, adwokat krajowy i burmistrz miasta Czortkowa.

Józef Radziechowski, c. k. Radca wyższego Sądu krajowego.

Czortków, dnia 20. VII. 1913.

~~z Czortkowa~~
z Czortkowa
do Żółkwi

opuścić w lipcu 1913 szere-
gi członków Towarzystwa
"Szkoły średniej" członek
Zarządu i Wiceprezes To-
warzystwa

przeor Mielebrny

Ks. Albert Nowiński

którego nazwisko jako dobrze zasłużonego
w pracy obywatelskiej i około dobra To-
warzystwa złotymi głoskami się
pisze

Ks. A. Nowiński
Sędziwyński

liście
arcybiskupa

Przewodniczący
Gulone

Karta z "Księgi pamiątkowej" polskiego gimnazjum im. J. Słowackiego
w Czortkowie. poświęcona przez Zarząd Towarzystwa "Szkoły średniej"
w Czortkowie Wiceprezesowi Towarzystwa ks. Albertowi Nowińskiemu,
obecnemu prowincjatu OO. Dominikanów we Lwowie.

Wykonał Gedalie Hecht, nauczyciel gimn. w Czortkowie.

Część urzędowa.

I.

Skład grona nauczycielskiego.

I.

1. **Matuszewski Stanisław**, kierownik, c. k. profesor VIII. rangi w c. k. gimn. w Wadowicach, reskr. c. k. Rady Szkolnej krajowej z dnia 30. listopada 1917, L. 26.404/IV, przydzielony za urlopem płatnym celem sprawowania kierownictwa w lulejszym gimnazyum, uczył jęz. łacińskiego w kl. I.a₆, I.b₆; jęz. polskiego w klasie I.a₄, VI.₄, tygodniowo godz. 20.

II.

1. **Banach Józef**, zast. naucz., gosp. kl. III., uczył jęz. grec. w kl. III.₅, matem. w kl. I.b₃, II.₃, nadto w drugim półroczu mat. w kl. III.₃, IV.₃, tyg. godz. 17.
2. **Gucwa Franciszek**, zast. naucz. przydzielony za urlopem płatnym z c. k. II. gimn. w Tarnopolu, gosp. kl. IV., uczył od 5. kwietnia b. r. jęz. łac. w kl. III.₃, IV.₃; hist. pol. w kl. I.a₃, I.b₃; log. w kl. VII.₁, tyg. godz. 17.
3. **Hammer Jakób**, zast. naucz., gosp. kl. VII., uczył jęz. łac. w kl. V.₃, jęz. grec. w kl. V.₃, VI.₃, VII.₄; jęz. niem. w kl. II.₃, III.₃, tyg. godz. 27.
4. **Ks. Komórek Alwary**, prokurator OO. Dominikanów, uczył rel. rzym. kat. od I.—VII., tyg. god. 15.
5. **Kuźmina Marek**, zast. naucz., uczył jęz. niem. w kl. IV.₄, V.₄, VI.₄, VII.₄; jęz. grec. w kl. IV.₃, tyg. godz. 21.
6. **Modyczko Kazimierz**, c. k. profesor VIII. rangi w c. k. gimnazyum w Trembowli, przydzielony za urlopem płatnym, gospodarz kl. V., uczył hist. od kl. II.—VII., geogr. od I.—VII., tyg. god. 29.
7. **Pihut Dymitr**, prof. c. k. Sem., uczył w I. półr. matem. w kl. III.₃, IV.₃, V.₃, tyg. godz. 9.
8. **Smaczyło Stefan**, zast. naucz. uczył do 15./III. 1918, jęz. niem. w kl. II.₄; jęz. rus. w kl. I.₂, II.₂, III.₂, IV.₂, V.₁, tyg. god. 13.

9. **Sommerstein Dawid**, zast. naucz., gosp. kl. I.a, I.b, uczył jęz. niem. w kl. I.a₅, I.b₅; fiz. w kl. III₂, IV₃, VII₄; matem. w kl. I.a₃, VI₃, VII₃; hist. nat. w kl. I.a₂, I.b₂, II₂, V₃, VI₂, nadto w drugim półroczu matem. w kl. V₃, tyg. godz. 42.
10. **Wołowicz Marcin**, zast. naucz. przydzielony za urlopem płatnym z II. gimn. w Rzeszowie, gosp. kl. II. i VI. uczył jęz. pol. w kl. I.b₄, II₄, III₃, IV₃, V₃, VII₄; jęz. łac. w kl. II₆, VI₆, VII₅, tyg. godz. 38.

III.

Nauczyciel rel. mojżeszowej.

Hecht Gedalie, stały nauczyciel w męskiej szkole wydz., uczył rel. mojż. w kl. I.—VII., tyg. godz. 15.

IV.

Nauczyciele pomocniczy.

1. **Banach Józef**, zast. naucz., uczył kaligr. w kl. I.a₂, I.b₂, II₁, tyg. godz. 5.
2. **Gucwa Franciszek**, zast. naucz., uczył gimn. w trzech oddziałach, tyg. godz. 6.
3. **Modyczko Kazimierz**, c. k. prof. VIII. rangi, uczył śpiewu w 2 oddziałach i muzyki w 1 oddziale, tyg. godz. 6.

Służba Zakładu.

1. **Rogowski Tadeusz**, tereyan gimn., w niewoli rosyjskiej
2. **Sawicki Władysław**, sługa pomocniczy.

II.

Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem.

1. C. k. Rada Szk. kr. rozp. z dn. 30, listop. 1917 r. L. 26.404/IV. udzieliła prof. c. k. gimn. w Wadowicach Stanisławowi Matuszewskiemu płatnego urlopu, na rok szkolny 1917/18 celem sprawowania obowiązków kierownika pryw. gimn. z pol. jęz. wykładowym w Czortkowie.

2. C. k. Rada Szk. kr. udzieliła reskr. z dn. 6. I. 1918 r. L. 28239/IV. Modyczce Kazimierzowi, prof. c. k. gimn. w Trembowli płatnego urlopu na rok szkolny 1917/18 celem sprawowania obowiązków nauczycielskich w tutejszym zakładzie.

3. C. k. Rada Szk. kraj. reskr. z dnia 9. 12. 1917 r. L. 25154/IV. przyznała prof. Modyczce Kazimierzowi VIII. klasę rangi.

4. C. k. Rada Szk. kraj. reskr. z dnia 6./I. 1918 r. L. 26247/IV. udzieliła Wołowcowi Marcinowi, zast. nauczyciela, c. k. II. gimn. w Rzeszowie płatnego urlopu celem pełnienia obowiązków nauczycielskich w tutejszym zakładzie.

5. C. k. Rada Szk. kraj. reskr. z dnia 11./III. 1918 r. L. 16115/IV. ex 1916 udzieliła Gucwie Franciszkowi, zast. naucz. w II. gimn. w Tarnopolu płatnego urlopu celem sprawowania obowiązków nauczycielskich w tutejszym zakładzie.

6. Zarząd Tow. Szkoły średniej w Czortkowie na posiedzeniu z dnia 20. grudnia 1917 zamianował nauczycielami w tutejszym gimnazjum: Banacha Józefa, Hammera Jakóba, Kuźminę Marka, Smaczyłę Stefana, Sommersteina Dawida.

7. Zarząd Tow. Szkoły średniej w Czortkowie zwolnił Smaczyłę Stefana od obowiązków nauczycielskich na jego własne życzenie z dniem 15. kwietnia b. r.

III.

A)

Udział zakładu w wojnie światowej.

1. Z pomiędzy nauczycieli pełnią służbę wojskową:

Zięborak Józef, legionista. Nowak Andrzej, porucznik artylerji.

2. Z pomiędzy uczniów pełnią służbę wojskową:

a) w Legionach polskich:

1. Bielański Zbigniew (uczeń kl. IV., w 1914). 2. Drodowski Roman (VI, 1914). 3. Kuła Franciszek (IV, 1914). 4. Lorek Kazimierz (VI, 1914). 5. Schneider Wilhelm (VI, 1914). 6. Szankowski Maryan (VI, 1914). 7. Uruski Włodzimierz (VI, 1914). 8. Wakalski Maryan (V, 1914). 9. Żółkiewski Miron (VI, 1914). 10. Kohorski Antoni (IV, 1914 w niewoli rosyjskiej).

b) w armii austriackiej służą:

1. Blaustein Józef (IV, 1914). 2. Drażniowski Michał (IV, 1914). 3. Fischer Abraham (VII, 1914). 4. Feldman Naftali Leib (IV, 1914). 5. Fränkel Rubin (VII, 1914). 6. Fränkel Salomon (VII, 1914). 7. Gerstenblüth Izrael (VII, 1914). 8. Hochberg Chaim Ber (VII, 1914). 9. Feuerstein Maks (VI, 1914). 10. Jägendorf Izrael (VII, 1914). 11. Karpf Benjamin (VI, 1914). 12. Königsberg Hibel (VII, 1914). 13. Kritzer Izak (VI, 1914). 14. Kohn Natan (VI, 1914). 15. Koss Aleksy (VI, 1917). 16. Mann Naftali (VI, 1914). 17. Mannheim Herman (VII, 1914). 18. Margólies Michał (VII, 1914). 19. Meer Jakób (VII, 1914). 20. Mospan (IV, 1914). 21. Paszłyka Maryan (IV, 1914). 22. Pfeiffer

Markus (V, 1914). 23. Rosaner Selman (V, 1914). 24. Pundyk Mechel (VII, 1914). 25. Rathauser Markus (VII, 1914). 26. Rosenzweig Leib (V, 1914). 27. Scherz Jakób (IV, 1914). 28. Sternberg Hilel (IV, 1914). 29. Schorr Abraham (VI, 1914). 30. Schnittlich Izrael (VI, 1914).

c) polegli na polu chwały:

1. Grzymała Maryan (VI, 1914), legionista, zginął pod Miechowem.
2. Scherz Dawid (VII, 1914) } zginęli na froncie wo-
3. Winter Aba (VII, 1914) } lęńskim.

B)

Ofiarność uczniów na cele praktyczne.

We wszystkich zbiórkach na cele patriotyczne uczniowie żywy brali udział. Niejednokrotnie pracą swoją i ofiarnością przyczynili się w wydatny sposób do zasilenia funduszy na rzecz zwłaszcza Towarzystwa Opieki nad żołnierzem Polakiem w Czortkowie.

Z większych kwot należy wymienić:

1. Na rzecz więzionych legionistów	200 K
2. W dniu Imienin kierownika złożyła młodzież w jego ręce na cele T. S. L.	400 ..
3. Na dochód T. O. M. zebrała młodzież w drodze publicznych składek	446 ..
4. Na „Fundusz kresowy” w Lublinie złożyła młodzież	100 ..
5. Na dochód T. O. M. zebrała powtórnie młodzież w drodze publicznych składek	560 ..
6. Na „Fundusz kresowy” w Lublinie złożyła młodzież powtórnie	100 ..
Razem	1806 K

IV.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

W porze zimowej z braku sali gimnastycznej i sił nauczycielskich nie można było wprowadzić z początkiem roku szkolnego nauki gimnastyki. Dopiero w drugim półroczu wpro-

wadzono naukę gimnastyki i to pod gołym niebem, na obszernym dziedzińcu starego zamczyska. Stworzono trzy oddziały gimnastyczne, a mianowicie: oddział pierwszy z klas I. a i I. b; drugi z klas II. i III; trzeci z klas IV. i V. Uczniowie klas wyższych t. zn. VI. i VII. — nie mogli korzystać z nauki gimnastyki z powodu popołudniowej nauki szkolnej.

Oddział pierwszy składał się z 38 uczniów

-	drugi	"	40	"
-	trzeci	"	10	"
Razem			95 uczniów	

Nauki gimnastyki udzielano według systemu Linga.

Każdy z oddziałów odbywał naukę gimnastyki i musztry dwukrotnie po jednej godzinie tygodniowo.

Nadto w każdą niedzielę i święto uczniowie odbywali od godziny 2 popoł. do 7 wieczór wycieczki w okolice Czortkowa pod przewodnictwem kierownika zakładu, profesorów Wołowca Marcina i Gucwy Franciszka.

Wspólne zabawy, gry towarzyskie, wygłaszanie pięknych utworów poetycznych przez uczniów, podnieconych widokiem uroczych okolic, poprzęzanych głębokimi jarami, pozostały w duszy uczniów i nauczycieli niejedno mile wspomnienie.

V.

Wykaz dzieł czytanych.

1. W języku polskim:

Klasa IV. a) Lektura szkolna: Oprócz ustępów wybranych z „Wypisów” (Próchnickiego i Wojciechowskiego) Pan Tadeusz;

b) domowa: Ogniem i mieczem.

Klasa V. a) Lektura szkolna: Prócz ustępów wybranych z „Wypisów” (Próchnickiego i Wojciechowskiego) Pan Tadeusz, Zemsta, Makbet;

b) domowa: Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski.

Klasa VI. a) Lektura szkolna: Prócz utworów w „Wypisach” (Chrzanowskiego i Wojciechowskiego) Odprawa posłów greckich, Treny, (Kochanowski); Kazania sejmowe (Skarga); Satyry (Krasicki).

b) domowa: Sarmatyzm, Fireyk w załotach (Zabłocki).

Klasa VII. a) Lektura szkolna: Prócz utworów w „Wypisach” (Chrzanowskiego i Wojciechowskiego — Tarnowskiego i Próchnickiego): Powrót posła (Niemcewicz); Ballady i Romance, Dziady (część I., II., III., IV.), Konrad Wallenrod (Mie-

kiewicz); Marya (Malczewski); Powieści poetyczne: Kordyan, Balladyna, Lilla Weneda, Anelli (Słowacki).

b) domowa: Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego (Mickiewicz); Zamek kaniowski (Goszczyński); Zemsta, Śluby panieńskie, Nikt mnie nie zna (Fredro); Godzina myśli, Beniowski, Książd Marek (Słowacki).

W języku łacińskim:

Klasa III. Cornelius Nepos: Miltiades, Temistocles, Aristides, Cimon, Pelopidas.

Klasa IV. Caesar: Commentarii de bello Gallico ks. I, 1—29, ks. IV.

Klasa V. Livius: Ab urbe condita ks. I i z ks. XXI, wyjątki. Ovidius Naso: „Przemiany”: Wstęp, Cztery wieki ludzkości, Bunt Gigantów, Deukalion i Pyroka, Niobe, Wieśniacy licyjscy, Orfeusz i Eurydyka, Zakonczenie; z Kalendarza: Aryon. Zdobycie Gabiów; z Żalów: Autobiografia. Tibullus: Wojna i pokój.

Klasa VI. Sallustius: Spisek Katyliny; Vergilius: Eneida ks. I; Cicero: Pierwsza mowa przeciwko Katylinie.

Klasa VII. Cicero: O dowodztwie Gn. Pompejus. Vergilius: Eneida, ks. IV.

3. W języku greckim:

Klasa V. Ksenofont: Z Anabasis 8 pierwszych rozdziałów; Homer: Iliada ks. I; Ksenofont: Pamiętniki, Obrona Sokratesa, część I.

Klasa VI. Homer: Iliada ks. VI, VII i XIX; Herodot ks. VI.

Klasa VII. Homer: Odysseja ks. I, V, XI; Demostenes: I. mowa olintyjska, mowa o pokoju.

4. W języku niemieckim:

Klasa V. a) Lektura szkolna: Hermann und Dorothea (Goethe).

b) domowa: Ahnfrau (Grillparzer).

Klasa VI. a) Lektura szkolna: Reineke Fuchs (Goethe).

b) domowa: Räuber, Marie Stuart, Egmont, Wilhelm Tell, Die Braut von Messina, König Ottokars Glück und Ende, Minna von Barnhelm, Zriny, Emilia Galotti.

Klasa VII. a) Lektura szkolna: Iphigenie auf Tauris (Goethe), Wallensteins Tod (Schiller).

b) domowa: Minna von Barnhelm, Götz von Berlichingen, Die Leiden des jungen Werther, Jungfrau von Orleans, Hamlet, Räuber.

VI.

Tematy wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim:

Klasa V. 1. Co to jest grzeczność? (na podst. Pana Tadeusza.) (szk.) — 2. Mój dom rodzinny (opis i wrażenia) (dom.) — 3. Opis wiosny (szk.) — 4. Jak pojmuję miłość ojczyzny? (dom.) — 5. Cześnik i Rejent jako typy polskie. (szk.) — 6. Wina i pokuta Jacka Soplicy (dom.).

Klasa VI. 1. Znaczenie chrześcijaństwa w Polsce (szk.) — 2. A niechaj narodowie wzdry postroinni znają, że Polacy nie gesi, iż swój język mają. (Rej) (dom.) — 3. Wpływ humanizmu na rozwój umysłowy i obyczajowy w Polsce. (szk.) — 4. Wpływ przyrody na duszę człowieka. (dom.) — 5. Charakterystyka Modrzewskiego. (szk.) — 6. Powiat czortkowski pod względem rolnictwa, handlu i przemysłu ze szczególnem uwzględnieniem zmian, jakie spowodowała wojna. (dom.) — 7. Przyczyny upadku oświaty i literatury w Polsce w XVII. w. (szk.).

Klasa VII. 1. Charakterystyka Krasickiego jako poety. (szk.) — 2. Rozwinąć myśl Staszyca: „Nikt do niewoli, ale każdy rodzi się do posłuszeństwa”. (dom.) — 3. Motywy ludowe w poezji polskiej w XVIII. w. (szk.) — 4. Rozwinąć i uzasadnić zdanie Adama Mickiewicza: „W słowach tylko chęć widzimy, w działaniu połęgę, Trudniej dzień dobrze przeżyć, niż napisać księgę”. (dom.) — 5. „Szlachcie na zagrodzie równy wojewodzie” w teorii a praktyce (na podstawie „Maryi”). (szk.) — 6. Przemiana Gustawa w Konrada (dom.).

b) W języku niemieckim:

Klasa V. 1. Die berstrafte Putzsichtigkeit (auf Grund Hans Christian Andersen): „Des Kaisers neue Kleider”. (szk.) — 2. Die Macht des Gesanges. auf Grund Friedrich Schillers: „Der Kranich des Ibykus”. (dom.) — 3. Die Erziehung in Sparta und in Athen (auf Grund der Weltgeschichte). (szk.) — 4. „Und die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn“ (auf Grund der Ballade von Fr. Schiller „die Bürgschaft“ (dom.) — 5. Eine Übersetzung aus der Geschichte. (szk.) — 6. Die Exposition in Goethes Hermann und Dorothea. (dom.).

Klasa VI. 1. Der Eindruck des Einzuges der Russen in Czortków. (dom.) — 2. Die mytische Deutung des Märchens „Dornröschen”. (szk.) — 3. Schwert und Pflug (eine vergleichende Betrachtung). (szk.) — 4. Wodurch rettete sich Reineke? (dom.) — 5. Ähnlichkeit der Charaktere in den Karrenschiebern von Villingen und dem Vater von Björnson. (szk.) — 6. Mein Heimatsort (Geburtsort, Wohnort). (dom.).

Klasa VII. 1. Meine Erlebnisse während der Russeninvasion. (dom.) — 2. Lenore von Bürger (Inhaltsangabe) (szk.) — 3. Der Strom ein Bild des menschlichen Lebens. (dom.) — 4. Die Bedeutung des Eingangsmonologs in Goethes „Iphigenie“. (szk.) — 5. „Sich selbst bekriegen ist der schwarste Krieg, Sich selbst besiegen ist der schönste Sieg“. (dom.) — 6. Mit welchen Gründen weist Iphigenie die Werbung des Königs Thoas zurück. (szk.).

VII.

Zbiory naukowe.

Z bogatych zbiorów naukowych zakładu pozostała jedynie znikoma część:

a) Z biblioteki nauczycielskiej i uczniów pozostało:

Filologia klasyczna	13 dzieł
Język polski	16
Język niemiecki	3
Nauki przyrodnicze	4
Historia	6
Geografia	3

Razem 45 dzieł

b) Stosunkowo dobrze zachował się gabinet historyczno-geograficzny:

Map geograficznych pozostało	25
Obrazów geograficznych	66
Map historycznych	16
Obrazów historycznych	27

Razem 134 sztuk.

VIII.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1. C. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z dnia 21. czerwca 1917 L. 20249 utrzymało w mocy aż do dalszego zarządzenia także na rok 1917/18 ulgi wyjątkowe, przyznane poprzednio uczniom szkół średnich, którzy wskutek powołania do służby wojskowej nie mogą kontynuować i kończyć swych studyów.

2. C. k. Rada szkolna kraj. wydała rozp. z 4. września 1917 L. 18321/IV. szereg postanowień celem skutecznej ochrony młodzieży poza szkołą przed zepsuciem moralnem. (Prez. Namiestn. z 6. sierpnia 1917 L. 22195).

3. C. k. Rada szkolna kraj. wydała rozp. z dnia 10. września 1917. L. 19440 szereg zarządzeń z powodu wejścia w życie pragmatyki służbowej dla nauczycieli szkół średnich.

4. C. k. Rada szkolna kraj. rozp. z 11. września 1917. L. 14890/IV. wydała zarządzenia celem zapewnienia skutecznego nadzoru nad kinomatografami dla zapobieżenia zepsuciu moralnemu młodzieży przez wyświetlanie gorszących obrazów.

5. C. k. Rada szkolna kraj. wydała rozp. z dnia 8. listopada 1917. L. 18765 IV. zarządzenie w sprawie legitymacyi kolejowych na przeciąg czasu od 1918—1922.

6. Prez. c. k. Rady szkolnej kraj. rozp. z dnia 14./11. 1917. L. 329 zarządza urządzenie nabożeństwa dziękczynnego dla młodzieży szkolnej z powodu uratowania J. C. i K. Apost. Mości z niebezpieczeństwa utraty życia.

7. C. k. Minist. Wyzn. i Oświaty rozp. z 4. I. 1918. L. 368 X. a podtrzymuje wszystkie dotychczasowe ulgi uczniom powołanym do służby wojskowej.

8. Prez. c. k. Rady Szkolnej krajowej z dnia 26. kwietnia 1918. L. 166 w sprawie nowych przepisów o wydanie zezwoleń na oczekiwanie wyniku reklamacyi ze służby wojskowej na posadzie nauczycielskiej.

9. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 2. maja 1918. L. 10156/IV. w sprawie załączania potrzebnych dokumentów do podań o przyznanie korzyści materialnych płynących z pragmatyki służbowej.

10. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 24. maja 1918. L. 16593 X a udzieliło klasom I.—VII. tutejszego Zakładu prawo publiczności na rok 1917/18.

IX.

Statystyka Zakładu.

(Cyfry małe powyżej oznaczają prywat. i hosp.)

A) Statystyka ogólna.	W klasie								Razem
	I. a	I. b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Z początkiem roku szkoln. 1917/18									
przyjęto:	34	28	37	16	19	18	17	10	179
W ciągu I. szkol. przybyło: . . .	4	4	—	1	3	—	4	7	23
Przyjęto więc ogółem	38	32	37	17	22	18	21	17	202
· Między tymi było:									
a) uczniów nowych:									
1. uzdolnionych do kl. wyższej: .	—	—	1	5	3	1	4	7	21
2. przyjętych na podstawie egzaminu wstępnego:	38	32	19	4	6	5	3	—	107
3. repetentów:	—	—	—	—	—	1	—	—	1
b) uczniów ze świadectwem c. k. Kom. egz.									
1. uzdolnionych do wyższej klasy	—	—	14	7	10	11	12	10	64
2. repetentów	—	—	—	1	3	—	2	—	6
3. przyjętych po przerwie	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Ogółem	38	32	37	17	22	18	21	17	202
W ciągu roku szkolnego wystąpiło	—	2	3	1	2	2	3	1	14
Liczba uczniów z końcem r. szk.	38	30	34	16	20	16	18	16	188
W tej liczbie było:									
1. uczniów publicznych	22	17	30	11	12	7	15	9	123
2. uczniów prywatnych	6	4	2	1	5	3	—	1	22
3. uczniów nadzwyczajnych . . .	—	2	—	2	—	—	1	1	6
4. hospitantek	10	7	2	2	3	6	2	5	37
Ogółem	38	30	34	16	20	16	18	16	188
B) Miejsce urodz. uczniów.									
1. Liczba uczniów urodzonych w Czortkowie	6 ⁵	7 ²	13	3 ¹	8 ²	5 ⁷	8 ²	4 ²	54 ²¹
2. Liczba uczniów ur. w Galicyi z wyjątkiem Czortkowa . .	16 ¹¹	10 ¹⁰	17 ⁴	8 ⁴	4 ⁸	2 ²	7 ¹	1 ⁵	68 ⁴³
3. w innych krajach Monarchii . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1
4. w innych państwach Europy, a to w Rosyi	—	0 ¹	—	—	—	—	—	—	0 ¹
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵
C) Wyznanie.									
Wyznawało religię:									
a) rzymsko katolicką	16 ⁹	12 ⁷	11 ³	5	5	4 ²	7	2 ²	62 ²³
b) grecko katolicką	1	0 ¹	—	—	1	0 ¹	0 ¹	—	2 ³
c) ormiańsko katolicką	—	—	1	—	0 ²	—	—	1	2 ²
d) mojżeszową	5 ⁷	5 ⁵	18 ¹	6 ⁵	6 ⁶	3 ⁶	8 ²	6 ⁵	57 ³⁷
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

D) Narodowość.

	I. a	I. b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Razem
a) Polaków	22 ¹⁶	17 ¹²	30 ⁴	11 ⁵	11 ⁵	7 ⁸	15 ²	9 ⁷	122 ⁵²
b) Rusinów	—	0 ¹	—	—	1	0 ¹	0 ¹	—	1 ³
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

E) Wiek.

Lat 11 miało	3 ³	3 ¹	—	—	—	—	—	—	6 ⁴
" 12	5 ⁴	4 ¹	4 ¹	—	—	—	—	—	13 ⁹
" 13	6 ⁴	8 ⁴	10 ¹	2	—	—	—	—	26 ⁹
" 14	3 ⁴	2 ²	9 ¹	3 ²	1 ²	—	—	—	18 ¹²
" 15	4 ¹	0 ¹	3 ¹	2	3 ²	1 ²	—	—	13 ⁷
" 16	1	—	1	2 ²	5 ³	4 ²	6 ²	—	22 ⁹
" 17	—	—	—	2	2	1 ²	4	4	13 ²
" 18	—	—	—	—	1 ¹	1 ¹	2	3 ⁴	7 ⁶
" 19	—	—	—	0 ¹	—	0 ³	2 ¹	2 ²	4 ⁵
" 20	—	—	—	—	—	—	1	0 ¹	1 ¹
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

F) Stan rodziców.

a) Synów właścicieli i dzierżaw.	1	1	2 ¹	—	0 ¹	0 ¹	2	1	7 ³
b) " większ. posiadłości	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) " włościan	1	—	—	—	—	0 ²	1 ¹	—	2 ¹
d) " rzemieśl. i przemysł.	4 ¹	3 ²	3	0 ²	1	0 ¹	1	—	12 ⁶
e) " kupców	1	4 ⁶	10 ¹	0 ²	4 ⁴	2 ³	2	0 ²	23 ²⁴
f) " urzęd. i sług rząd. i autonomicznych	11 ⁵	6 ⁴	6 ¹	3 ¹	5 ²	3	3 ²	5 ¹	42 ¹⁶
g) " nauczycieli	0 ¹	—	—	—	—	—	—	0 ¹	0 ²
h) " oficerów i urzęd. woj.	1 ¹	—	—	—	—	1	—	—	2 ¹
i) " notar., adwok. i lekarzy	1	—	—	—	—	—	—	1	2
j) " pryw. urzęd. i official.	1 ¹	2	3 ¹	4	—	0 ¹	1	1 ¹	15 ¹
k) " zarobników dziennych	—	1	—	—	—	—	—	—	1
l) " wdów	1 ¹	0 ¹	6	2	2 ¹	1	2	1 ¹	15 ⁴
m) " sierot po obojgu rodzicach	0 ¹	—	—	2	—	0 ¹	—	—	2 ²
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

G) Miejsce zamieszkania rodziców.

Liczba uczniów których rodzice mieszkają:

1. w Czortkowie	17 ¹	13 ⁸	24 ²	9 ²	11 ⁴	5 ³	13 ²	9 ⁵	101 ⁴²
2. w powiecie czortkowskim	2 ¹	1 ¹	1	—	—	—	0 ¹	—	4 ¹
3. " borszczowskim	—	2	2 ²	1	0 ²	2	—	—	7 ⁴
4. " buczackim	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	0 ¹
5. " husiatyńskim	3 ³	0 ⁴	2	1 ³	1 ²	0 ¹	2	0 ¹	9 ¹⁴
6. " stanisławowskim	—	1	—	—	—	—	—	—	1
8. " zaleszczyckim	0 ¹	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹
9. w innych krajach Monarchii	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 ⁵	12 ⁸	7 ⁹	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

H) Liczba uczniów uczęszcz.	W k l a s i e							Razem	
	I. a	I b	II.	III.	IV.	V.	VI.		VII.
na naukę kaligrafii	22 ¹⁰	17 ⁷	30 ²	—	—	—	—	—	69 ¹⁹
„ „ gimnastyki	22	16	30	10	10	7	—	—	95
„ „ śpiewu	22 ¹⁰	17 ⁷	30 ²	—	—	—	—	—	69 ¹⁹
I) Klasyfikacja uczniów.									
Uznano za:									
1. chlubnie uzdolnionych do klasy następnej	8 ⁴	—	8	3	0 ³	2 ⁴	3	2 ¹	26 ¹²
2. uzdolnionych	10 ¹⁰	7 ⁸	15 ⁴	5 ⁵	10 ³	2 ²	6 ²	5 ⁴	60 ³⁸
3. na ogół uzdolnionych	2 ²	2 ³	—	1	—	—	—	—	5 ³
4. nieuzdolnionych	2	6 ²	3	2	2	1	3	—	19 ²
5. Przeznaczono do egz. popraw.	—	2	2	—	0 ²	2 ³	2 ¹	0 ¹	8 ⁷
6. Przeznaczono do egz. uzupeł.	—	—	2	—	—	—	1	2 ¹	5 ¹
Ogółem	22 ¹⁶	17 ¹³	30 ⁴	11 [—]	12 ⁸	7 ³	15 ³	9 ⁷	123 ⁶⁵

X.

Kronika Zakładu.

Rok szkolny 1917/18 rozpoczął się 22. listopada 1917 r. uroczystem nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów.

Tymczasowe kierownictwo Zakładu objął X. Dominikanin Alwary Komórek.

Dnia 10. grudnia objął kierownictwo Zakładu na polecenie c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 30. listopada 1917 r., L. 26.404/IV Stanisław Małuszewski, c. k. profesor gimn. VIII. rangi w Wadowicach.

Dzień 21. stycznia 1918 r. uczęła młodzież szkolna żałobnem nabożeństwem za poległych w powstaniu 63 r. i wieczorkiem w miejscowym „Sokole”, na którym przemówił kierownik Zakładu.

28. lutego wydano wykazy cenzur półrocznych, a 1-go marca rozpoczęto drugie półrocze.

Rekolekcyje wielkopostne odbyły się w dniach 22 — 25 marca.

W dniach 27. kwietnia i 9. maja uczęła młodzież dzień imienin względnie narodzin Najjaś. Pani Cesarzowej Zyty.

W dniach 11., 12. i 13. kwietnia odbył lustrację Zakładu JWPan Michał Siwak, krajowy inspektor szkół.

Dnia 3-go maja jako w rocznicę konstytucyi 3-go maja uczestniczyła młodzież gimnazjalna w uroczystem nabożeństwie i wieczorku, odbytem w „Sokole”, na którym przemówił prof. Franciszek Gucwa.

W dniu 14. czerwca przystąpiła młodzież do spowiedzi a dnia 15. czerwca do komunii św.

Rok szkolny zakończył się 16. czerwca nabożeństwem, po którym młodzież udała się do sali „Sokoła”, gdzie odbyło się uroczyste rozdanie świadectw. Najpierw przemówił prezes Towarzystwa Dr. Ludwik Grzybowski, podnosząc sumienną pracę grona i zachęcając młodzież do pracy i ćwiczenia się w cnotach; następnie uczeń klasy VII. Liebmann Emil wyraził radość, że po kilkuletniej przerwie dano miejscowej młodzieży możność kształcenia się i rozwijania charakteru — wreszcie kierownik w dłuższem przemówieniu przedstawił niezdrowe warunki życia młodzieży w czasie wojny, dał obraz pracy szkolnej w ubiegłym roku i zwrócił się z gorącym apelem do Rodziców i Przyjaciół młodzieży, aby wspólnie ze szkołą pracowali nad wyrobieniem charakteru młodzieży, tak bardzo wskutek wojny zaniedbanej pod względem umysłowym i moralnym.

W przerwach między przemowami młodzież szkolna popisywała się deklamacyami i śpiewem.

Dnia 17. i 18. czerwca odbyły się egzamina wstępne do kl. I.

XI.

Wykaz książek na rok 1918/19.

Klasa I.

Śłószarz, Katechizm religii katolickiej wyd. 2. — Lewicki Tadeusz, Początki nauki języka łacińskiego. — Konarski, Związła gramatyka języka polskiego. — Reiter, Czytania polskie dla I. klasy z ilustracyami, wyd. 2. — German-Petelenz-Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla kl. I., wyd. 8, Lwów 1917. — Gebert i Gebertowa, Opowiadania z dziejów ojczyznych. — Romer, Geografia z atlasem dla kl. I., wyd. 3. — Ignacy Kranz, Arytmetyka na kl. I., wyd. 2. — Ignacy Kranz, Geometrya poglądowa dla kl. I., Kraków 1917. Nussbaum - Wiśniowski, Podręcznik zoologii dla niższych klas, wyd. 4. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe wyd. 8.

Klasa II.

Śłószarz, Katechizm religii katolickiej, wyd. 3. — Samolewicz, Związła gramatyka łac., wyd. 6. — Lewicki, Początki nauki języka łacińskiego dla kl. II. — Małecki, Gramatyka polska wyd. 11. — Reiter, Czytania polskie dla II. klasy, wyd. 2. — German-Petelenz-Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla kl. II., wyd. 6. — Siwak, Geografia na kl. II. i III. szk. śred. — Kozen, Atlas szkolny oprawny. — Dr. Krotoski, Historia powszechna na klasy niższe, T. I. — Putzger - Lewicki - Bojarski, Atlas historyczny. — Kranz, Arytmetyka na kl. II. — Kranz, Geometrya poglądowa na kl. II. — Nussbaum - Wiśniowski

Podręcznik zoologii dla niższych klas, wyd. 4. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe, wyd. 8.

Klasa III.

Jougan, Liturgia, wydanie 4. — Szydelski, Dzieje biblijne przed Narodzeniem Jezusa Chrystusa. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka łacińska, cz. II., wyd. 11., Lwów 1917. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla kl. III., wyd. 6. — Frączkiewicz, Czytanka łacińska. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. — Winkowski-Taborski-Passowicz, Ćwiczenia greckie, wyd. 3. — Małecki, Gramatyka polska, wyd. 11. — Reiter, Czytania polskie dla III. kl. szkół średnich. — Jahner, Deutsche Gramatik, wyd. 5. — German-Petelenz-Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla kl. III., wyd. 6. — Siwak, Geografia na kl. II. i III. — Kozenn, Atlas szkolny. — Gebert-Gebertowa, Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węgier. — Kranz, Arytmetyka na kl. III. — Kranz, Geometrya na kl. III. — Żłobicki Wł. Wiadomości z fizyki.

Klasa IV.

Dąbrowski ks., Historia biblijna zakonu nowego. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka łacińska, część II., wyd. 11. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla kl. IV., wyd. V. — Caesaris Commentarii de bello gallico wyd. Terlikowski, wyd. 3. — Ćwikliński, Gramatyka jęz. greckiego. Winkowski-Taborski-Passowicz, Ćwiczenia greckie. — Małecki, Gramatyka polska, wyd. 11. — Próchnicki-Wojciechowski, Wypisy polskie dla szkół śred. T. IV. — Jahner, Deutsche Grammatik, wyd. 5. — German-Petelenz-Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. — Majeski, Geografia austr.-węg. monarchii. — Zakrzewski, Historia powszechna t. I., wyd. 7. — Putzger-Lewicki-Bojarski, Atlas historyczny. — Żłobicki, Wiadomości z fizyki. — Łomnicki, Geometrya, Cz. I. — Miśkiewicz, Arytmetyka na kl. IV. — Duchowicz-Wisniowski, Wiadomości z chemii i mineralogii, wyd. 2.

Klasa V.

Sieniawski, Ogólna katolicka dogmatyka. — Samolewicz-Sołtysik, gramatyka łacińska, cz. II., wyd. 11. — Jędrzejowski, Liwiusza dzieje rzymskie. — Owidiusz, Wybór pism, wyd. Sinki. — Fiderer, Chrestomatyka z pism Xenofonta, wyd. 4. — Węclewski, Słownik grecko-polski. — Homer, Iliada, wydanie Schneider-Sołtysik, Część I. — Próchnicki-Wojciechowski, Wypisy polskie dla kl. V. — Próchnicki, O ważniejszych gatunkach poezji i prozy. — Ippold-Stylo, Deutsches Lesebuch f. d. V. Kl. — Zakrzewski, Historia powszechna, Tom I., wyd. 7., Tom II. wyd. 7. — Pawłowski, Geografia dla klas wyższych, Cz. I. — Putzger-Lewicki-Bojarski, Atlas historyczny. — Mi-

hułowicz, Arytmetyka na kl. V. — Łomnicki, Geometrya, Cz. I., na kl. IV. i V. — Rostafiński, Botanika szkolna dla kl. wyż., wyd. 3. — Wiśniowski, Zasady mineralogii, wyd. 3

Klasa VI.

Sieniatycki, Dogmatyka szczegółowa. — Chrzanowski-Wojciechowski, Wypisy polskie. Cz. I. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka łać, Cz. II. wyd. 11. — Szczepański, Wybór mów Cycerona, Cz. I. — Sallustyusz, Wojna z Jugurtą wyd. Linker Klimsza. — Pliniusz młodszy, Listy wybrane opr. Nagorżański. — Wergil, Wybór poezyi. — Kruczkiewicz, Słownik łacińsko-polski. — Ćwikliński, Gramatyka jęz. greckiego. — Węclewski, Słownik grecko-polski. — Herodot, wyd. Terlikowski. Homer — Iłada, wydanie Schneider-Soltysik, cz. II. — Plutarch, Żywot Peryklesa. — Ippold-Stylo, Deutsches Lesebuch f. d. VI. kl. — Zakrzewski, Historia powszechna, Tom II., wyd. 7. Tom III. wyd. 5. — Lewicki, Zarys dziejów Polski. — Łomnicki, Geometrya, cz. II. na kl.: VI., VII. i VIII. — Kranz, Logarytmy. — Kranz, Zbiór zadań matematycznych wyd. 2. — Nussbaum, Zoologia dla klas wyższych, wyd. 2. — Miłowicz, Arytmetyka dla kl. VI.

Klasa VII.

Szczeklik, Etyka kat. wyd. 5. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka jęz. łać., wyd. 11. — Szczepański, Wybór mów Cycerona, Cz. I. i II. — Wergil, Wybór poezyi, wyd. Eichler Rzepiński. — Kruczkiewicz, Słownik łacińsko-polski. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. — Węclewski, Słownik grecko-polski. — Demostenes, Wybór mów, wyd. Wotke-Schmidt, wyd. 2. — Platon, Wybór pism, wyd. Jędrzejowski. Homer, Odyseja wyd. Christ-Jeziernicki. — Tarnowski-Próchnicki, Wypisy polskie cz. II., wyd. 3. — Ippold-Stylo, Deutsches Lesebuch f. d. VII. Kl. — Zakrzewski, Historia powszechna, T. III. — Putzger-Lewicki-Bojarski, Atlas historyczny. — Lewicki, Zarys dziejów Polski. — Miłowicz, Podręcznik arytmetyki dla kl. VII. — Kranz, Logarytmy. — Kranz, Zbiór zadań matematycznych. — Łomnicki, Geometrya cz. II. na kl. VI., VII. i VIII. — Tomaszewski-Kawecki, Fizyka dla klas wyż. — Duchowicz, Chemia. — Biegański, Podręcznik logiki i metodologii.

Klasa VIII.

Jougan, Historia kościelna wyd. 3. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka jęz. łać. wyd. 11. — Horacy, Poezye wybrane, wyd. Dolnicki-Lebrowski. — Tacyt, Pisma historyczne, zest. Staromiejski-Ćwikliński, Gramatyka jęz. grec. — Platon, Wybór pism, wyd. Jędrzejowski. — Homer, Odyseja, wyd. Christ-Jeziernicki. — Sofokles, Król Edyp, wyd. Oko. — Tarnowski-

Próchnicki, Wypisy polskie, Cz. II. — Ippold-Stylo, Deutsches Lesebuch für die VIII. kl. — Finkel-Głabiński, Historia i statystyka austr.-węg. monarchii. — Lewicki, Zarys dziejów Polski, wyd. 4. skrócone. — Putzger-Lewicki-Bojarski, Atlas historyczny. — Dziwiński, Podręcznik arytmetyki i algebry. — Lomnicki, Geometrya, cz. II., na kl. VI., VII. i VIII. — Kranz, Logarytmy. — Kranz, Zbiór zadań matematycznych. — Tomaszewski-Kawecki, Fizyka dla klas wyż. — Lindner-Kulezycki, Wykład psychologii, wydanie 3.

XII.

Bursy.

Od wybuchu wojny nieczynne.

XIII.

Imienny spis uczniów.

Uczniowie chlubnie uzdolnieni oznaczeni są tłustym drukiem, daty obok nazwisk niektórych uczniów oznaczają czas ich wystąpienia z zakładu.

Klasa I a.

1. **Baran Józef Edward**. 2. Bednarski Włodzimierz. 3. Bezner Mojżesz. 4. Blum Meier. 4. Bolchower Markus. 6. Charak Szymon Leopold. 7. **Daverio Karol Edmund**. 8. **Fränklówna Czarna** (hosp.). 9. Gardulska Marya (hosp.) 10. **Grzybowski Kazimierz Grzegorz Ignacy**. 11. **Herman Stanisław**. 12. Henzel Tadeusz Kazimierz. 13. Hochmanówna Dwora (pryw.) 14. **Jagodziński Kazimierz Zdzisław**. 15. **Jełowicka Marya Magdalena Karolina**. 16. Jurkowski Zygmunt (pryw.). 17. Kiepówna Bronisława (hosp.). 18. **Kikielówna Marya Elżbieta** (hosp.). 19. Kohlberger Edward. 20. Kwasucki Edward Jan. 21. Lisowski Mieczysław Emil (pryw.). 22. Minasowicz Tadeusz Kazimierz Eugeniusz. 23. **Ostrowski Franciszek Wincenty**. 24. **Poleszczukówna Stefania** (hosp.). 25. Przybyłowiczówna Joanna Józefa (hosp.). 26. Przybyłowicz Konstantyn. 27. Ramlerówna Lotti (hosp.). 28. Rzepieła Franciszek Szymon. 29. Schwebelówna Rozalia (hosp.). 30. Senecki Tadeusz Mieczysław. 31. Sozański Tadeusz Karol (pryw.). 32. Stankiewicz Kazimierz Zygmunt Henryk. 33. **Świderski Edmund**. 34. Tenenbaumówna Fanny (hosp.). 35. **Wakalska Janina Zofia** (hosp.). 36. Wczelik Antoni. 37. **Weinraub Józef**. 38. Weinrabówna Lea (pryw.).

Klasa I b.

1. Banachówna Dobrosława Marva (pryw.). 2. Banach Teofil Jan (pryw.). 3. Bucheltówna Zofia Erazmina (hosp.). 4. Dudziński Stanisław. 5. Finkelmann Leizer. 6. Gladsteinówna

Henia (hosp.). 7. Gonciarz Michał. 8. Gottfried Maurycy Bernard (egz. wstępny). 9. Grünfedówna Rachela (hosp.). 10. Hamerla Marya (prywat.). 11. Jankowski Leonard Antoni. 12. Konieczkówna Wanda Helena (hosp.). 13. Kutówna Stanisława Wanda (hosp.). 14. Liniałówna Chancie Perl (hosp., wyst. 5./III. 1918). 15. Ludwa Jan Kazimierz. 16. Łoziński Stanisław. 17. Maksymowicz Adam Franciszek. 18. Mehlberg Henryk. 19. Mehlberg Izidor. 20. Michalski Zdzisław Seweryn. 21. Nowicki Mieczysław Adam. 22. Rittelówna Reise Lea (hosp.). 23. Rosenzweig Emil. 24. Rymarowicz Mieczysław Ludwik. 25. Rymarowiczówna Stanisława Franciszka (hosp.). 26. Salzinger Natan. 28. Szybejko Ludwik Feliks. 29. Unger Leon. 30. Vonau Maryan. 31. Weissman Michał. 32. Witwicki Stanisław (wyst. 18. III. 1918). 33. Zalewski Adolf.

Klasa II.

1. Blonder Fischel. 2. Braunstein Izaak Bernhard. 3. **Buk Michał**. 4. Delijewski Mieczysław. 5. Falarz Adam. 6. Fränkel Józef. 7. **Frenkel Juliusz**. 8. Gąsecki Edward. 9. Geisler Efraim Hilel. 10. Geisler Joel. 11. **Gibczyński Michał**. 12. Gladsteinówna Debora (wyst. 10. V. 1918). 13. **Hammer Szymon**. 14. **Harmider Eugeniusz Władysław Maryan**. 25. Hornstein Karol. 16. Jäger Wolf. 17. Kessler Fabian. 18. Konieczkówna Jadwiga Janina (hosp.). 19. **Kornbaum Józef**. 20. Kremer Wilhelm. 21. Krukiewiczówna Melania Stefania (hosp.). 22. Łukasiewicz Aleksander. 23. **Margólies Józef**. 24. Mehlberg Henryk (prywat.). 25. Mehlberg Izidor (wyst. 10. III. 1918). 26. Niemczewska Zofia (prywat.). 27. Niemczewska Stanisława Eugenia (wyst. 25./III. 1918). 28. Nürnberg Dawid. 29. Pudles Benjamin Sell Teodor Herzl. 30. Rotenstreich Mojżesz Mendel. 31. Schächter Edmund. 32. Stanisławczuk Augustyn. 33. Szamocki Ludwik. 34. **Tarnawski Konstantyn Tadeusz**. 35. Vonau Wilhelm Łukasz. 36. Wojciechowski Czesław. 37. Zellermaier Ben-Zion.

Klasa III.

1. Awerbach Salomon. 2. Boski Stanisław Aleksander. 3. Feuerstein Otto. 4. Fischler Aleksander. 5. Gruber Chaim Simche. 6. Hermau Jakób Izak. 7. Krukiewicz Roman Antoni. 8. Mehlberg Henryk (egz. nadzwyczaj.). 9. Mehlberżanka Klara (egz. nadzwyczaj.). 10. Mieczehowski Tadeusz Władysław. 11. Parnesówna Loisi (hosp.). 12. Schwarżówna Cirla (hosp.). 13. Schwebel Emil. 14. Sokalski Ludwik Adalbert. 15. Walków Jan. 16. Weinraubówna Etka Frada (prywat.). 17. Weisglas Kalman (wyst. 10./V. 1918).

Klasa VI.

1. Faliszewski Jan. 2. Feuerstein Józef Ulryk (wyst. 22. III. 1918). 3. Fränkel r. Malamet Berl Dawid. 4. Frenkel Józef. 5.

Grünszpán Józef Hersz (wyst. 12./V. 1918). 6. Jäger Maksymilian. 7. Kasian Julian. 8. Konieczko Adam Edward Julian. 9. Kosiński Tomasz Witalis (prywat.). 10. **Leblang Leontyna**. 11. Litwak Kasiel. 12. Maiberger Mendel (prywat.). 13. Mehlberg Henryk (prywat.). 14. Mehlberżanka Klara (prywat.). 15. Opacki Józef. 16. Pohoryles Feite. 17. **Schapirowna Henia** (hosp.). 18. **Schächterówna Leonia** (hosp.). 19. Sonnenschein Elfoim. 20. Tepper Ludwik Maryan Bronisław. 21. Uhoreczak Franciszek. 22. Wartanowicz Tomasz Władysław Teofil (prywat.).

Klasa V.

1. Buczaczer Dawid. 2. Feuersteinówna Perla (hosp.). 3. Geller Samuel Józef (wyd. 12./V. 1918). 4. **Haberówna Eidela** (hosp.). 5. Jachnicki Józef (uczeń żołnierz). 6. **Jurewicz Artur Maryan**. 7. Lichtenholz Mendel. 8. Linder Józef (prywat.). 9. **Marguliesówna Róża Rebeka** (hosp.). 10. Mehlberżanka Klara (prywat.). 11. Pałys Józef. 12. **Piotrowski Eugeniusz** (prywat.). 13. Poleszczuk Zygmunt. 14. **Seinfeldówna Eugenia** (hosp.). 15. Szczęsna Janina (hosp. wyst. 5./III. 1918). 16. Szczęsna Stefania (hosp.). 17. **Waldmann Izrael**. 18. Wakalski Stanisław.

Klasa VI.

1. Binduchowski Eryk Jan. 2. Bolchower Majer. 3. **Buk Izaak**. 4. **Fränkel Józef**. 5. Fischer Boruch Dawid. 6. Fischer Chaim Schulem. 7. Getter Abraham Aron. 8. Jankowski Adam. 9. Jankowski Zbigniew Dominik Jan. 10. Koss Aleksy (uczeń żołnierz). 11. Kubec Roman Stanisław. 12. Łukasiewicz Hipolit Maryan. 13. Łuska Franciszek (wyst. 15./III. 1918). 14. Mehlberżanka Klara wyst. 10./III. 1918). 15. Moslerówna Marya Antonina (hosp.). 16. Parnesówna Róża (hosp.). 17. Raucher Naftali Herz. 18. Sternberg Dawid (wyst. 10./III. 1918). 19. **Urban Józef Dominik Zbigniew**. 20. Weiger Władysław Jakób. 21. Żółkiewski Michał Włodzimierz.

Klasa VII.

1. Bielański Zygmunt Maryan (prywat.). 2. Blaustein Karol. 3. Charakówna Franciszka (hosp.). 4. Feuerstein Peretz (wyst. 23./III. 1918). 5. **Fischler Adolf**. 6. Gottfriedówna Anna (hosp.). 7. Grünhaut Zygmunt. 8. Hochberg Chaim Beer (uczeń żołnierz). 9. **Hornsteinówna Berta** (hosp.). 10. Jankowski Stanisław. 11. Karpf Michał. 12. Kostecki Stefan. 13. Krukiewicz Tadeusz. 14. Krukiewiczówna Walerya (hosp.). 15. **Liebmann Emil**. 16. Parnes Leon. 17. Winterówna Laura (hosp.).

Egzamin dojrzałości złożył na podst. reskr. c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 23./II. 1918, L. 4250/IV.

Samuel Wagschal.

XIV.

Rozkład godzin.

według nowego planu dla gimnazyów galicyjskich.

	Przedmiot	K l a s a								Razem
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Język polski	3	4	3	3	3	3	3	4	26
3	Język łaciński	6	6	6	6	6	6	5	5	46
4	Język grecki	—	—	5	4	5	5	4	5	28
5	Język niemiecki	5	4	4	4	4	4	4	4	33
6	Historya	2	2	2	2	3	3	4	3	21
7	Geografia	2	2	2	2	1	1	—	—	12
8	Matematyka	3	3	3	3	3	3	3	2	23
9	Nauki przyrodnicze	2	2	—	—	3	2	—	—	9
10	Fizyka i chemia	—	—	2	3	—	—	4	3	12
11	Propedeutyka filozof.	—	—	—	—	—	—	1	2	3
12	Kaligrafia	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Razem	26	25	29	29	30	29	30	30	228

XV.

Ogłoszenie Dyrekcji.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1918/19 odbywać się będą dnia 31. sierpnia od godz. 8—12 przedpołudniem i od 4—6 popołudniu. Wszyscy uczniowie winni zgłosić się do wpisu osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów, przedłożyć świadectwo roczne, tudzież należyte wypełniony rodowód w jednym egzemplarzu; uczniowie wstępujący dopiero do zakładu mają się nadto wykazać metryką urodzenia.

Wysokość opłaty szkolnej ogłosi się z początkiem roku szkolnego po ustaleniu tejże przez Wydział Towarzystwa.

Uczniowie klasy I., chcący ubiegać się o zniżkę opłaty szkolnej, mają wnieść z końcem września podanie do Zarządu Towarzystwa szkoły średniej w Czortkowie (za pośrednictwem Dyrekcji), do podania należy dołączyć wiarygodne świadectwo ubóstwa.

Egzaminy wstępne po wakacjach odbędą się dnia 1. września, o godzinie 8 rano. Powtórzenie takiego samego egzaminu w tym samym lub innym zakładzie w razie niepomyślnego wyniku jest przed upływem roku bezwarunkowo wzbronione. Uczniowie zapisujący się do kl. I., mają się wykazać, że w roku ubiegły byli szczepieni lub rewakcynowani.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do kl. I.:

a) Z religii: Wiadomości wymagane w 4 klasowej szkole ludowej, typu miejskiego.

b) Z języka wykładowego: czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów, pod względem treści i związku myśli — opowiadanie treści większymi ustępami, znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozwiniętego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom, pisemny rozbiór zdania pojedynczego i rozwiniętego.

c) Z języka niemieckiego: czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników (osobowych, dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmiany słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najzwyczajniejszych czasowników mocnych, zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych, poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść poda się uczniom przed podyktowaniem w języku wykładowym.

d) Z rachunków: Pisanie liczb do miliona włącznie, biegłość w 4 działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia; znajomość ważniejszych miar i wag metrycznych.

Egzamin wstępny do I-cj klasy jest bezpłatny. Za wszystkie inne egzaminy tak wstępne jak i prywatne należy się opłata.

Egzaminy poprawcze odbywać się będą dnia 1. i 2. września; egzaminy prywatystów(tek) z końcem każdego półroczu, a mianowicie: w I. półr. dnia 18. i 19. stycznia, w II. półr. dnia 18. i 19. czerwca 1919.

Osoby zamierzające utrzymywać uczniów na stancyi, obowiązane są zgłosić się osobiście w Dyrekcyi Zakładu po informacye.

Nowy rok szkolny rozpocznie się uroczystem nabożeństwem dnia 3. września o godz. 9. rano; 4. września rozpocznie się regularna nauka szkolna o godz. 8 rano.

Stanisław Matuszewski.

dyrektor.

